GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 40.

W Niedzielę Dnia 19. Maja 1805.

Z Wiednia d. 11. Maia.

D. 3 t. m. w dzień znalezienia S. Krzyża raczyła Nayiaśnieysza Cesarzowa i Królowa Jnc iako mistrzyni gwiazdzistego damskiego orderu, następuiące damy tym orderem zaszczycić:

Maryą Teressę hrabinę Tyszkiewiczową, z domu Xżniczkę Poniatowską.

Eleonorę baronową Carnea Steffaneo.

Augustę hrabiną Nimptsch, z domu hr. Marcolini.

Ludwikę hrabinę Lanckorońską, z domu hrab. Rzewuską.

Chrystynę hrabinę Brady, z domu hr. Deym.

Chrystynę Medgyes, z domu hr. Gióry Radwan.

Maryą hrabinę Berchtold, z domu Huszarowa.

Maryą hrabinę Hadyk, z domu bar. Rassler.

Zuzannę baronową Jmsland, z domu hr. Hohenegg.

Konstancyą hrąbiną Salburg, z domu hr. Auersperg.

Annę hrabinę Zerdalyi, z domu bar. Hunyady.

Karolinę hrabinę Goes, z domu hr. Kązisner.

Teressę hrabinę Almasy, z domu hr. Keglovich.

Cecyliią baronowa Locatelli, z domu Thurn Valssina.

Barbarę hrabinę Pückler, z domu bar. Enzenberg.

Łucyą hrabinę Wickenburg, z domu hr Hallberg.

Maryą hrabinę Appony, z domu hr. Zichy.

Maryą Kata. hrabinę Spangen, z domu hr. Laplesnoge.

Ludwikę hrabinę Clari, z domu hr. Chotek.

Teressę hrabinę Falkenhayn, z domu bar. Kalkreith.

Maryą Ludwikę Hen. hrabinę Latour Voivre, z domu bar. Plikard.

Maryą Teressę margrabinę Theodoli, z domu Xżnikę Odesexalchi.

Franciszkę Minotto, z domu Renier.

Hrabiną Wolkenstein, z domu hr. Firmian.

Terencyą hrabiną Ghellini, Xięnię damskiego klasztoru w Wincencyi.

J. C. K. Apost. Mość raczył rządowego niższey Austryi radcę i referenta co do zdrowia, Józefa Ferro, przez wzgląd na iego przez wiele lat zasługi tak w przyłożeniu się do publicznych urządzeń, iako też do dobroczynnych wynalazków dla dobra ludzkości i kraiu, nayłaskawiey wynieść do godności kraiowego ślachectwa i rycerskiego stanu.

W C. K. armii zaszły następuiące odmiany:

Umarli: jenerał major i brygadier Zebro de Wachenburg w Inspruku, i pensyonowany jenerał major baron Pasarell.

Jenerał artyleryi i kommenderuiący jenerał w zachodniey Galicyi, hrabia Kaunitz, mianowany iest kommenderuiącym jenerałem w Morawii i Śląsku.

Wielu officyerow postąpiło na wyższe stopnie, a wielu także iest na pensyi postawionych.

Piękne usiłowanie w okazaniu przychylności do C. K. woyska co raz się widoczniejszym w wszystkich stanach okazuie. Hrabia Amand Sereny złożył w ręce J. C. K. Mci 100 ryń. w bankocetlach i tyleż w 2 biletach lotteryi stanu na wsparcie nie mogących więcey służyć woiownikow, i obowiązał się co rocznie poki żyie dawać na tenże ślachetny cel po 100 ryń. W przypadku zaś śmierci swoiey odkazuie 5000 ryń. Posiadacz państw Gutenhaga i Pezingshofen w Styryi, Józef Pauer, wziął na siebie obowiązek płacic 3 potrzebnym inwalidom w Pettau co rocznie po 18 ryń. Wydał na towłasnoręczne pismo i to urzędownie zaintabulowac rozkazał. Mateusz Knotz, mieszczanin budzki, dał d. 9 Stycznia r. b. w nowo wystawionym swoim domu w Krakowie publiczny bal i przychod z niego do 595 ryń. wynoszący, przeznaczył dla tamteyszych woyskowych i cywilnych szpitalow. J. C. K. Mość wzruszony tak czystym patryotyzmem w powyższych dobroczynnych czynach, kazał ie publicznie ogłosić.

Hrabia Maurycy Fries dał nowy dowod patryotyczney przychylności do kraiu i Monarchy, przez co zasługuie na wdzięczność współziomkow. Ustąpił J. C. K. Mci bez płatnie dla publiczności 2000 Mecow pszenicy z nowo zakupionego państwa swego Orth nad Dunaiem, a poddani iego nie wezwani odwiezli to zboże na 160 wozach bezpłatnie do C. K. magazynu w Wiedniu. J. C. K. Mość z uczuciem dowiedział się o tak pięknym czynie hrabiego i iego poddanych, i kazał mu tak przez W. kanclerza hrabiego Ugarte, iako też przez prezesa nadworney kamery hrabiego Zichy nayłaskawsze swoie ukontentowanie z tego powodu oświadczyć.

Z Brynu d. 10. Maia.

Listy nasze z Konstantynopola pod d. 10 Kwietnia donoszą, że od wiadomości, iż rządca Egiptu Hurszyd basza wezwany był od beiow i Mamelukow do oddania im stolicy Kairu, nie nadeszły żadne dalsze doniesienia z Egiptu.

Od początku ninieyszego roku zaczął W. Sułtan uskuteczniać dawno już postanowiony plan, zaprowadzenia po wszystkich stołecznych miastach dla bezpieczeństwa tureckich prowincyy ćwiczonego i na wzor innych mocarstw urządzonego woyska; lecz przesąd pospolstwa, ktory każdey nowości, iako przeciwney prawom religii mahometańskiey opiera się, w niektórych mieyscach aż do oburzenia sprzeciwił się woli sułtańskiey. W samem nawet Konstantynopolu wielkie z tego powodu okazało się nieukontentowanie.

Z Washingtonu d. 6. Marca.

Dnia wczorayszego P. Tomasz Jefferson zaczął znowu sprawować urząd prezydenta ziednoczonych stanow, ktory mu na drugie lat cztery powierzono, a Jerzy Clinton został wice-prezydentem na mieyscu Pana Burre, który zabił w poiedynku jenerała Hamiltona. Dnia 2 Marca pożegnał on senat na sessyi, i tegoż dnia z tuteyszey stolicy wyiechał. Po wykonaney konstytucyyney przysiędze, przesłał Pan Jefferson adres obu izbom, w którym oświadczył im wdzięczność, do iakiey go nowy z ich strony dowod szacunku dla niego pobudza; tudzież stałe przedsięwzięcie okazania się godnym tak wielkiego w nim zaufania.

Wyraził, iż w dalszym ciągu urzędowania swoiego podług tychże samych, iak pierwey, postępować będzie prawideł i zasad. — Co do interessow zagranicznych (słowa są adresu) staraliśmy się utrzymac przyiaźń ze wszystkiemi narodami, a zwłaszczą z temi, z któremi łączą nayważnieysze interessa; zawsześmy im wymierzali sprawiedliwość, i okazywali szczególne względy, gdzie ie godziło się okazać. Przekonani ieſteśmy i podług tegoż przekonania działamy, iż równie między narodami, iak i między osobami, interessa nasze dobrze zrozumiane nie uchybiły nigdy powinnościom i moralności naszey; a historya nas przeświadcza, iż z narodem sprawiedliwym kończy się rzecz na słowie, gdy z innemi trzeba spor rozstrzygnąć orężem. — Nie tayno prezydentowi, iż niektóre osoby ganiły nabytek Luizyany z obawy, ażeby powiększenie kraiu stanow nie nadwereżyło ich iedności; lecz sądzi, że nie można nazuaczać granic kraiowi rządzącemu się systematem federacyynym, i że w wszelkim przypadku lepiey iest mieć braci nad brzegami Missisipi, aniżeli obcych inney familii. — Przeszedł potem prezyden do wewnętrznych interessow i przypomniał, iak nie przystoynie użyto temi czasy wolności druku przeciw niemu samemu; wyłożył, iż przez takie bezprawie traci taż wolność swoię użyteczność, iż pisarze potwarczy mogli byli być ukaranemi podług surowości praw postanowionych na oszczercow, lecz zatrudnienia publiczne nie dozwoliły tem się zaiąć sądowi. Zapytuie się teraz, czyliby nie było pożyteczną rzeczą rostrząsnąć, ieżli można powstawać przez potwarze przeciw rządowi sprawuiącemu się gorliwie i bez przygany podług ducha konstytucyi, który nic takiego nie czyni, w czemby się nie mógł odwołać do świadectwa całego świata. Z drugiey strony mniema, iż sama opinia publiczna uczyniła przedział między zbyteczną i nie moralną, a przyzwoitą i nieoszacowaną wolnością druku, i wnosi, aby taż opinia zastąpiła niedostateczność prawa. Skończył ten adres zaklęciem współobywatelow, aby mu dopomagali do uszczęśliwienia oyczyzny, do zachowania przyiazni i szacunku wszystkich narodow.

Z Paryża d. 30. Kwietnia.

Monitor mieści pod d. 10 Kwietnia z Palermo:

"Wczoray przybyła do naszych wod flota admirała Nelsona. O północy przybił statek do lądu i officyer obudził P. Aktona. Dziś rano rozeszła się tu pogłoska o wyyściu tulońskiey floty, że iest przeciw Sycylii przeznaczona, i że admirał Nelson zbiegł tu na przeciwko niey. Zaraz po tey rozsiano drugą równie fałszywą, że tulońska flota do Egiptu popłynęła."

Z powyższego doniesienia widać, że Nelson znaydował się właśnie w ten czas pod Palermo w Sycylii, kiedy tulońska flota łączyła się z eskadrą hiszpańską pod Kadyxem. Powrocił tam był z wod egipskich, nie znalazłszy tulońskiey floty.

Daley przywodzi tenże dziennik z Korfu pod d. 1 Marca: "Rossyyska dywizya pod rozkazami kommodora Greig, która na wiadomość o pierwszem wypłynieniu tulońskiey floty wyszła pod żagle, powrociła do Korfu d. 27 Lutego i więcey na morze nie wyszła. — Woienny okręt, który był po Krola Sardyńskiego do Neapolu posłany, powraca ztamtąd do Korfu, ponieważ nie spełnił się domysł o tulońskiey wyprawie."

O Malcie wyraża Monitor, że przesadzana tam angielska siła zaledwo wystarcza do osadzenia tamteyszych obszernych szańcow; nie wynosi bowiem razem iak 4959 ludzi.

O Podroży Cesarstwa Jchmość odbieramy następuiące doniesienia:

Z Chambery d. 19 Kwietnia. "Wczo przybył tu jenerał Schiner z wielu officyerami od armii hanowerskiey: dziś mieli audyencyą u J. C. Mci, pod czas którey złożyli mu na piśmie i nieniem tey armii powinszowanie z powodu osiągnienia włoskiey korony.„

D. 20 oglądał Cesarz przez kilka godzin wspaniałą górę turyńską, którą wszyscy bohatyrowie znaią. Odwiedziwszy zamek Moncalier, który był niegdyś Wersalem Piemontskich Monarchow, a teraz na woyskowy szpital iest zamieniony, przeiechał całą górę, otoczony honorową strażą. Powrociwszy do Stupinis, i odprawiwszy ćwiczenia z otaczaiącą go honorową strażą, zaprosił ią do siebie na obiad. Przez cały dzień była droga z Turynu do Stupinis, którą można porownać z drogą z Paryża do St. Cloud, ludem zapełniona. Ministrowie zdaią się bydź bardzo zatrudnionemi. Minister wewnętrzny dawał rożnym urzędom, które do iego wydziału należą audyencye. Wyiechał potem do sławney twierdzy Fenestrelles, o 12 mil od Turynu leżącey i osłaniaiącey przeprawę przez dolinę Pignerol. Wszyscy biskupi 27 dywizyi ziechali się do Turynu dla przedstawienia się Cesarzowi.

Z Turynu d. 24 *Kwietnia.* "D. 21 t. m. o godzinie 4 z rana kazał Cesarz Jmć zawołać do siebie do Stupinis jeneralnego rządcę jenerała Menou i bawił z nim przez kilka godzin. Resztę dnia pracował z ministrami, którzy się przy nim znayduią. Dziś dawał Cesarz Jmć audyencye rożnem deputacyom. "W bywszym Piemoncie (wyrażano między innemi w rożnych przemowach) powstała znowu cisalpińska Gallia, Lecz my słusznie pyszniemy się z naszego Napoleona wielkiego, niżeli nasi przodkowie z swego Brennusa. Inni bohaterowie odmienili polityczną jeografią świata; lecz dla W. C. Mci zostawione było, który uczynił dostępnemi Alpy, utworzyć nową jeografią fizyczną. Skupione iedne na drugich ogromne bryły góry Cenis spadaią na doł, gdyby olbrzymy strącone przez Jowisza. Pokazałeś się W. C. Mość na wierzchołku Alp, i zniknęły cytadele Brunette, St. Marie i Exilles; zamknięci mieszkańcy doliny Suza otrzymali światło i stali się użytecznemi dla świata. Woienne ziawienie się W. C. Mci pomiędzy nami było błyskawicą, teraźnieysze zaś rozszerzy słodkie i dobroczynne światło.„ Wszystkie deputacye miały także audyencye u Cesarzowey. — Dziś po południu wyiechali Cesarstwo Jchmość przy wystrzałach z armat z zamku Stupinis, i odprawili przy okrzykach licznie zebranego ludu przez tryumfalną bramę uroczysty wiazd do naszego miasta. Przed bramą oddał prezydent Cesarzowi klucze od miasta. Wszystkie okna na ulicach, przez które ciągnął się orszak, były aż pod dachy ludem napełnione. Cesarstwo Jchmość wysiedli w tuteyszym pałacu; Cesarz obeyrzał cytadelę, płody tuteyszego przemysłu i znaydował się w wieczor na daney w ratuszu uczcie. — Dziś rano miała deputacya od miasta Medyolanu audyencyą u Cesarza w zamku Stupinis. Wspomnione miasto chce pamięć powrotu Cesarza do iego murow uświetnić nowym pomnikiem. — W tym momencie przybył tu Oyciec S. w powrocie do Włoch, i zaymie część cesarskiego pałacu. —— W Alessandryi staną Cesarstwo Jchmość w pałacu Ghilini, gdzie na suficie salowym sławny malarz Zuccati przedziwnie odmalował bitwę pod Marengo.„

Z Boulogne piszą pod d. 25 Kwietnia: "Dwa konwoie o 80 żaglach przybyły do naszego portu. Dwie przybyłe tu z Ostendy i Skaldy dywizye flotylli były od Anglikow

napaſtowane, lecz ich odparły i do oddalenia ſię przymuſiły.„

Do Cherburga przybyło z Paryża 24 łańcuchow do łapania okrętow, które ważą razem 48,000 funtow.

Poiutrze wyieżdza bawarski poseł P. Cetto na koronacyą do Medyolanu. Posłowie arcykanclarski hrabia Beust i badeński oczekuią tylko na rozkazy dla udania ſię tamże. Saski poseł poiechał do kąpieli, a wirtemberski do Stuttgardu.

Hieronim Bonaparte, przybyły d. 3 Kwietnia do Lizbony, miał d. 6 lub 7 wyiechać do Paryża.

Przed Kadyxem krążyły na początku t. m. algierska fregata i szebeka, ale ſię znowu oddaliły.

Oboz przy Oſtendzie zwiniety został; część iego woyska udała ſię do obozu przy Ambleteuse, a druga ſtanie załogą w Oſtendzie i pobliskich okolicach.

Marszałek Ney rozdał w obozie przy Montreuil przeszło 150 ozdob honorowey legii, i dał potem obiad na 300 osob.

Z Rozety w Egipcie donoſi Monitor, że Albańczykowie po oſtatniey porażce kupami do Mamelukow przechodzą. W tureckich woyskach oſtygła odwaga. Arabowie złupili karawanę z 1500 wielbłądow złożoną; mała tylko część uciekła do Suez.

Bryg Diligent, mowi tuteysze iedno pismo, który z Wyspy Francuzkiey do Orientu przybył, przywiozł pewnie ważne wiadomości. Zaledwo ten bryg na kotwicy ſtanął, udał ſię czem prędzey officyer, który przywiozł liſty od jenerała Decaen, do Paryża, gdzie w nocy do miniſtra morskiego przybył. Liſty te zaraz odesłano Cesarzowi, i lubo nie oznaymiono ieszcze ich treści, wiemy iednak, że intereſſa Anglikow w wschodnich Indyach bardzo w złym znayduią ſię ſtanie, i że wszyſtko, co tylko jeneralny rządca przyrzekł, dopełnionem zoſtało.

Niektórzy mniemaią tu, że francuzko-hiszpańska flota rozdzieli ſię na pewney wysokości; iedna część popłynie do wschodnich, druga do zachodnich Indyy.

Radca ſtanu Fourcroy, jeneralny dyrektor szkoł publicznych, poiechał na zwiedzenie szkoł po departamentach.

Od granic włoskich d. 20. Kwietnia.

Mowią za rzecz pewną, iż dotychczasowe Xſtwa Parmy i Placencyi ani do Francyi, ani do Etruryi, ale do królestwa włoskiego przyłączone zoſtaną. Wyrok w tey mierze ma w krótce bydź ogłoszony.

Od niedawnego czasu przybyło do wyższych Włoch 8 do 9000 francuzkiego woyska; a że będące więcey woysk w drodze odebrały przeciwny rozkaz, zaczem liczba wysłanych do włoch poſiłkow na tem ſię zakończy, dodać tylko do tego ieszcze potrzeba mały odwodowy korpus w Rzpltey Wallizeyskiey ſtoiący, który miał odebrać rozkaz przeprawienia ſię przez górę Simplon.

Francuzki ambaſſador w Neapolu P. Alquier wyiechał ſtamtąd do Medyolanu.

Z Londynu d. 26. Kwietnia.

W gospodzie Loyds przybito wczoray następuiącą wiadomość.

" Szybko płynący kutter przybył dziś rano od eskadry admirała Orde z przed Kadyxu z donieſieniem, że tulońska flota, składaiąca ſię z 11 liniiowych okrętow, 9 fregat i 2 brygow, maiąca woysko lądowe, przebyła d. 9 Kwietnia ciaśninę gibraltarską.„

Niespodziewane pokazanie ſię tey floty w ciaśninie gibraltarskiey sprawiło tu wielkie wrażenie. Niewiemy wcale gdzie ſię lord Nelson znayduie. Niektórzy mniemaią, że flota tulońska z woyskiem ieſt do Lizbony, inni, że do wschodnich Indyy przeznaczona. Wie-

lu atoli ieſt tego zdania, że do zachodnich Indyy popłynie. Wszyscy patryoci pragną, aby w krotce pokazała ſię angielska flota i zmierzyła ſię z nieprzyiacielską. Gdyby wyiyście na śrzodziemne morze, to ieſt ciaśnina gibraltarska, była doſtatecznie flotą angielską osadzona, nie mogłaby, mowią tuteysze pisma, tulońska flota wypłynąć na atlantyckie morze, i udać ſię iak teraz na zagraniczne przeznaczenie.

Mowią, że przed nieiakim czasem posłano iuż ſtatki z żywnością do naszey floty przed Breſtem, i że 10 liniiowych okrętow opatrzono na dłuższy czas w żywnośc i d. 16 od naszey eskadry oderwano. Może iż one dogonią tulońską flotę, za którą płyną i uważaią ią nasze okręty Renown i Fisgard.

Spieszno uzbroiaią tu teraz 12 liniiowych okrętow na zagraniczną wyprawę.

P. Middleton ieſt mianowany prezydentem admiralicyi na mieysce lorda Melwilla.

Wczoray miniſter zagranicznych interessow lord Mulgrave oznaymił tuteyszym miniſtrom neutralnych mocarſtw przez okólnik: że Król Jmc uznał za potrzebne dla dobra swoich poddanych, a szkodzenia nieprzyiacielowi ogłosić porty Kadyxu i St. Lukar w w nayściśleyszey blokadzie, i że z wszyſtkiemi okrętami, któreby tę blokadę zgwałcić usiłowały, poſtąpione będzie według zwykłych w tey mierze uſtaw.

Mowią, iż między naszem i roſſyyskim rządem umowiona zoſtała odpowiedź na liſt Cesarza Francuzow, względem iego odezwy na początku tego roku o pokoy, i ta ma mu bydź do Medyolanu posłana.

Wczoray rozeszła ſię tu pogłoska o zupełnem pobiciu Holkara w wschodnich Indyach przez jen: Lake: Holkar miał całą swoią artyleryą, 184 wynoszącą armat, utracić. Wiadomość tę miał przywieść amerykański bryg Rusing, płynący 102 dni z wyspy Francuzkiey, która iednak potrzebnie potwierdzenia, gdyż Holkar nie wyprowadził zapewne na plac boiu całey swoiey artyleryi. Na przylądku Dobrey Nadziei panowała zaraźliwa gorączka, która wiele żołnierzy zabierała. — Okręt francuzki Marengo o 84 działach uwiązł na piasku przy wyspie Francuzkiey.

Nasza kupiecka flota do Indyy wyszła pod zasłoną dwoch okrętow woiennych we środę pod żagle.

Do Dowru i Dealu przyprowadzono 7 nieprzyiacielſkich armatnych łodzi, z których każda miała po 3 armaty. Płynęły z Dunkierki do Boulogne i fregata nasza Leda ich zabrała. Z nadbrzeżnych bateryy dawano potężnie ognia do naszych okrętow. — Fregata Tatar przyprowadziła do Bermuda hiszpańską korwetę.

W Birmingham dało ſię uczuć tak mocne wſtrząśnienie ziemi w niedzielę rano, iż okna i drzwi ſię pootwierały. Zakończyło ſię łoskotem podziemnem.

D. 23 obchodzona była z wielką okazałością inſtalacya nowych kawalerow orderu podwiązkowego. Dwor złożył na ten dzień żałobę za zmarłą Królową Pruską. Proceſſya do kościoła zaczęła ſię o godzinie 11 przed południem. Król uklęknął przed ołtarzem i złożył ofiarę na złotey tacce. Wszyscy kawalerowie szli porządkiem za iego przykładem. Alleluia zakończyło obrządek kościelny, poczem naſtąpił publiczny obiad, pod czas którego używane srebro szacuią do 2 mill. f. szt. Królewska familiia iadła na złotych, a kawalerowie na srebrnych półmiskach. Król pił z złotego puhara zdrowie kawalerow, którzy ſię z odkrytemi głowami monarsze ukłonili. Zgromadzony lud iadł u 18 ſtołow i na niczem mu nie zbywało. Poſtanowienie orderu niebieskiego podwiązkowego przypisuią niektórzy

nasi dzieiopisowie Rychardowi I. przy oblężeniu Akry: 26 rycerzow, którzy się obok niego naylepiey dystengwowali, mieli po iedney podwiązce z niebieskiey skorki.

Hiszpański okręt Azya z Lima do Kadyxu przeznaczony wiozący 300,000 talar. sztaby srebrne i złote, tudzież wiele bogatych towarow, zabrany został prze 3 naszych korsarzow i do Plimutu przyprowadzony. Do Korku przyprowadzono także 1 hiszpański okręt z Hawanny do Kadyxu płynący.

Admirał Russel płynie z Jarmutu z eskadrą pod brzegi hollenderskie.

Mowią o wygotowaniu drugiey wyprawy, króra ma bydź daleko większa niżeli wyszła pod neralem Craig.

Za osobliwość przywodzą nasze pisma, że korsarz l rd Melwill utracił w tym samem dniu sterne wiosło, kiedy P. Whitbread oskarżył lorda Melwilla w niższey izbie.

Przez fregatę Acosta, w którey admirał Duckwort z zachodnich Indyy powrocił nadeszła tu wiadomość, że Dessalines wyruszył 4 dywizyami we 20.000 przeciw osadzonemu ieszcze przez Francuzow miastu Santo Domingo.

Prywatny list z Lizbony powątpiwa o przybyciu Hieronima Bonapartego z Ameryki, i mniema, że przybycie tam iego teścia P. Pettersona, dało powod do tey pogłoski.

Wschodnio-indyyskiey kompanii 1 okret i 18 ryżem ładownych statkow przyprowadziła eskadra francuzka pod kontra admirałem Linois do wyspy Francuzkiey.

Kapitan Paget uda się wkrotce iako kommissarz do wymiany iencow do Francyi.

Z 5000 woyska, które jenerał Craig na środziemne morze powiozł, wysłano z Anglii i Irlandyi w przeciągu 2 miesięcy na zagraniczne przeznaczenia do 10,000 woyska.

Jak tylko w Lutem nadeszła wiadomość do Hawanny o wypowiedzeniu woyny Hiszpanii, włożono tam zaraz embargo na angielskie okręty, których szczęściem nie wiele się tam znaydowało.

Wczoray wniosł P. Grey w niższey izbie, aby wydano rozkaz stawienia się iutro przed kraty drukarzowi i wydawcy ranney gazety *the Oracle*, Piotrowi Stuart, za umieszczenie w tey gazecie uszczypliwego i obrazliwego artykułu na izbę niższą z powodu oddalenia się lorda Melwilla. (Czytał wspomniony artykuł.)

Po przeczytaniu tego artykułu rzekł Pan Pitt: Nie sprzeciwiam się wnioskowi; przeczytany dopiero artykuł iest uszczypliwy, chcę tylko powiedzieć, iż Panowie nim zaczną podobnego rodzaiu artykuły naganiać, powinni się zastanowić, iż nie raz umieszczane bywaią w publicznych pismach bardzo wolne uwagi względem publicznych środkow; ieżeli ci Panowie chcą teraz nowy rodzay surowości zaprowadzić, tedy mogą się spodziewać, że na przyszłość bezstronność będzie zachowana.

P. Grey odpowiedział, że nie rozumie zacnego kanclerza.

P. Fox to samo wyraził i dodał, że parlament ma szczególniey teraz przyczynę przestrzegać swoich praw, ponieważ niektórzy słudzy korony wspieraią ciągle i proteguią osoby, które izba uznała winnemi. Lord Melwill ieszcze nie iest od rady stanu oddalony, ani P. Wilson z swego urzędu. P. Canning odpowiedział, iż oddali Wilsona, skoro go znaydzie winnem, co się dotąd nie pokazuie.

Instygator koronny: Zacny mowca uznaie teraz za szczególnieyszą potrzebę przestrzegać przywileiow izby, ponieważ znalazł się w większości; ale gdy znayduie się w

mnieyszości, pokrywa milczeniem ucinki większości dawane. Nie mogę podobnego postępku chwalić; nie masz nawet zwyczaju, aby za paragraf w przemiiaiącym piśmie zaraz kryminalną rozpoczynać sprawę; nadto nieprzystoi bydź razem oskarżycielem i sędzią.

Mowiło ieszcze wielu w tey materyi, nakoniec postanowiono przywołać do kraty P. Stuarta.

P. Whitbread wniosł potem, aby wyznaczona była kommissya do roztrząśnienia 10go rapportu i zdała o nim izbie sprawę. P. Pitt uczynił dodatek, aby kommissya dochodziła nadewszystko użycia pieniędzy na marynarkę. Oboie po nieiakich sporach postanowiono, równie iak obranie kommissarzy przez kartki. P. Whitbread podał 21 swoich przyiacioł, i wyraził, iż minister przewodzi w wszystkich kommissyach, a tu sam iest wplątany.

P. Thornton podał izbie prożbę od rady mieyskiey Borough Southwarka, w którey winszuie izbie przedsięwziętych dzielnych środkow przeciw lordowi Melwillowi i P. Trotterowi, i prosi o dalsze dochodzenie nadużyciow w innych wydziałach ministrow. P. Alderman Curtis podał izbie takąż samę prożbę od miasta Londynu, a lord Falckstone od miasta New Sarum.

P. Pitt doniosł izbie, iż w przyszły poniedziałek wniesie o przedłużenie morskiey kommissyi, a o wyznaczenie inney kommissyi do roztrząśnienia innych wydziałow, a osobliwie woyskowego. " Z ukontentowaniem zgadzam się (rzekł powyżey) na wyznaczenie nowey kommissyi do roztrząśnienia 10 rapportu. Szczególniey zaś pragnę, aby ta część, przez którą ia iestem obwiniony, iak nayściśley była roztrząśniona. Pochlebiam sobie, iż w czasie wielo letniego moiego urzędowania publicznego nie pokaże się, ażebym kiedy uwiodł się osobistem zyskiem, przekupstwem lub względami. Nie chcę, aby iakie obwinienie obciążało moy charakter, i nayściśleysze roztrząśnienie tego wszystkiego co się mnie tycze, uważam iako naywiększe dobrodzieystwo."

Z Hagi d. 4. Maia.

Mianowani przez radpensyonistę d. 30 Kwietnia 5 ministrowie stanu, są: P. van der Goes do zagranicznych interessow, P. Pymann do spraw woiennych, P. Gogel do spraw skarbowych na mieysce podskarbiego Vos van Steenwyck, P. van Straalen do wewnętrznych interessow, a P. Royen do spraw morskich. Wszyscy wykonali iuż przysięgę wierności; lecz zdaie się, że P. Royen tymczasowo tylko będzie zawiadywał morskim wydziałem, ponieważ w czasie przeznaczaią admirała Verhuel na morskiego ministra.

Radcami stanu są mianowane następuiace 7 osob: PP. van Casteele, Wichers, Goldberg, Six, Jacobson, Vos van Steenwyck i Queysen, a Appelius sekretarzem stanu.

Minister skarbowy Gogel poiechał do Amsterdamu.

Wkroczenie woysk francuzkich do Zuidholand ma także mieć w zamiarze zabranie angielskich towarow.

Jenerał Marmont znayduie się teraz w Utrechtcie i zakupił grunt Haider przy Zeyst, na którym znayduie się oboz i wystawiona Cesarzowi piramida. Ma tam bydź francuzko-batawska osada założona.

Osada Batawia znaydowała się na d. 1 Listopada w dobrym stanie. Umarł tam kapitan liniiowego okrętu Kortenaer.

Papiery nasze rządowe ciągle się podnoszą: reskrypcye do zapłacenia po pokoiu poskoczyły do 58 za sto.

DODATEK

DO Nro. 40.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 19. Maia 1805.

Rys krótki nauki Pestalocego.

Wiadomo iest każdemu przyiacielowi nauk, iak wielką rewolucyą sprawił w świecie uczonym metod, czyli nowy sposób instrukcyi sławnego reformatora szwaycarskiego. Wszystkie oświecone narody chwytaią się tego wynalazku, ile z samego przyrodzenia wypływaiącego. Wspomnienie krótkie o wynalazcy, poprzedzi opisanie tego nowego uczenia sposobu.

Pestalocy żyie w Burgdorf miasteczku Szwaycarskim, i iest naczelnikiem sławnego instytutu. Z młodości lat nie był do nauki usposobianym, i sam to wyznaie, że współpracuiący z nim nauczyciele, daleko są uczeńszemi od niego. — Familiia i uczniowie męża tego składaią się z dzieci ubogich, których wiele przyymuie, z niemi obcuiąc sam, oświecaiąc ich umysły, i dogadzaiąc wszelkim ich potrzebom: czyni zaś to, nie dla żadney chluby, lecz szczególnie dla kraiowego pożytku. Myślał on często nad tem, iakby można instrukcyą nayprościeyszą, i naystosownieyszą do młodego wieku uczynić, a przez to skrócić i ułatwić trudności uczącym. Zgłębiał naymnieyszą rzecz do gruntu, a zobaczywszy cień tylko iakiego przedmiotu, zamyślał się nad nim, tak, że często, iak sam wyznał w swoiem piśmie, odchodził od siebie, nie wiedząc nad czem się zastanawiał, i póty, że tak powiem, ścigał ow przedmiot, póki wszystkich własności iego zupełnie nie odkrył.

Doszedł tey prawdy, którą Locke, Basedow i inni sławni pedagogowie utrzymywali, że nie możemy poznania rzeczy inaczey nabywać, tylko przez poymowanie, to iest, przez czucie, czyli wrażenie, które na umyśle naszym działanie przedmiotow sprawuie. Z tey początkowey prawdy, wyciągnął Pestalocy następuiące prawidło: że cała obszerność wiadomości naszych, iest tylko skutkiem ciągłey uwagi. Postrzegaiąc różne przedmioty w naturze, powinnismy się starać, skoro nam iakie zabłysną, schwytac i zatrzymac na zawsze w naszey pamięci. Nie mamy zaś dziecięcia samemu przyrodzeniu zostawiać, ale z kolebki ie biorąc, i ieszcze przy piersiach macierzyńskich zostaiące, iuż zaczynać edukować, i ile możności naprowadzać na drogę oświecenia, aby samo się nie zabawiało przedmiotami, ani ich roztrząsało podług swego upodobania.

Rodziców i nauczycielów iest obowiązkiem, aby swe dzieci prowadzili od postrzegań ciemnych, do wyraźnych; od wyobrażeń fałszywych do iasnych; od tych zaś do zgruntowania rzeczy każdey, i to iest celem nauki Pestalocego, do którego każde dobre wychowanie dzieci dążyć powinno. Edukacya do tych czas cale była prowadzona przeciwnym sposobem; iak tylko dzieci wychodziły z kolebki, osłabiano natychmiast ich ciała, umysły fałszywemi napełniano wyobrażeniami, a wszystkie przedmioty znayduiące się około nich, służyły im tylko do zepsucia ich serca i rozumu. Nauka Pestalocego uczy nas, że przedmioty przedmiotami obiaśniane, i wszystkie stosownie do sił i władzy rozumu młodocianego, wystawione dziecięciu bydź powinny, a tym sposobem nietylko rozum i serce iego okrzesze się, ale się stanie przez to sposobnem do zgłębienia i ugruntowania w sobie na zawsze zasad i prawd naywyższych.

Obeznawaiąc dzieci z przedmiotami, powowinniśmy się o to naybardziey starać, aby można całą ich uwagę zwrócic na liczbę tych przedmiotow, na ich postać i nazwisko; oto są podług Pestalocego źrodła, z których wszystkie inne wypływaią wyobrażenia. Ta uwaga znaydować powinna dzieci w każdem mieyscu i czasie, pod czas rozrywek i przechadzek, aby nie były podobnemi do owego wędrownika, który siły stargawszy na zwiedzaniu kraiow, a zapytany coby tam widział osobliwego, odpowiada krotko, że nic szczególnieyszego nie znalazł, i ten ma pożytek z swey podroży, że wiele widział, ale nic nie utkwiło w iego uwadze.

Rząd Szwaycarski, poznawszy zasługi tego męża, dał mu dawny zamek na iego pomieszkanie, i szkołę, która iest tylko szkołą mieyską, służącą za wzor dla innych, i tworzącą dobrych i uczonych obywatelow. Nie masz tam żadnych klass, są tylko przedziały czyli kupki licznych uczniow, siedzących na swych mieyscach z naywiększą skromnością; wiek zaś ich iest od piątego zacząwszy roku, aż do zupełnego wydoskonalenia. Każdy tam naukę stosowną do życia ludzkiego odbiera, nie zadawaiąc sobie wiele pracy, nie obciążaiąc pamięci, i nie każąc zdrowego rozsądku, który iest nayzacnieyszym i nayślachętnieyszym człowieka przymiotem.

Dzieci iak się tylko ze snu odeckną, wszystkie z rozweselonym umysłem i twarzą uśmiechaiącą, biorą się natychmiast do nauk, i ich naymilszą pod czas dni wolnych żabawką iest, przyszedłszy do szkoły rysować, albo się zatrudniać rachunkiem, składaniem głosek, lub powtarzaniem innych nauk w iak naywiększey skromności, pokazuiąc iedno drugiemu, ieżeli w czem zbłądzi. Nie słychać tam tego, aby nauczyciele używali niewolniczych kar: lekie połaianie ucznia, zawstydzenie go, nakazane mu milczenie pod czas lekcyi, lub stanie na środku szkoły, są naywiększą karą dla niego, i nie pamiętaią od lat kilku, aby surowsza kara była użyta w Burgdorf.

W szkole Pestalocego w godzinach wyznaczonych i wolnych od nauk, zbiegaią się dzieci na dziedzieniec, tam ćwiczą się w różnych sztukach, które ciału szykowność nadaią, a w wielu niebezpieczeństwach służą się obroną. Jedni maszeruią nakształ żołnierzy, drudzy skaczą, inni łażą i spinaią sie na drzewa, ale to wszystko pod okiem swych odprawuią nauczycielow; niektórzy zaś łączą się z nauczycielami, i z temi nucą piosnki cnotliwe, i rozweselaiące umysł. O godzinie dziesiątey co wieczor schodzą się wszyscy do iedney sali, gdzie Pestalocy z niemi sie przez moment krotki zabawiwszy, puszcza ich na odpoczynek. W ten czas nie miło mu iest, aby się kto z podrożnych tam znaydował. Wolność miedzy uczniami wielka panuie, lecz ta nigdy na złe używaną nie bywa. Instytut ten leży w dobrem położeniu, i młodzież pod czas upałow letnich, zażywa kąpieli w rzecze, oblewaiącey ten zamek.

Pestalocy podzielił sztukę mowienia, na trzy głównieysze części, to iest: na głosy, wyrazy, i tak nazwaną sztukę mowienia. Matka nie powinna czekać aż się głos u dziecięcia zupełnie rozwinie, ale ma codziennie przy niem kilka przynaymniey tonow zrozumiale wymawiać, dla przysposobienia tym sposobem niemowlęcia, żeby zdolnem było do ich naśladowania.

(Reszta potem.)

DONIESIENIA,

C. K. Prow. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey wszystkich którym na tym zależy uwiadomiaią; iż po skassowanym komorniku Karolu Wierzeyskim, urząd komornika Jozefowskiego sekcyi Iszey w tuteyszych C. K. sądach szlacheckich wakuie, i konkurs na ten urząd aż do 1 Czerwca r. b. iest rozpisany.

Przeto wszyscy ci, którzy tego urzędu dostąpić sobie życzą i przepisanemi zdolnościami opatrzeni są, uwiadomiaia się ażeby swe prożby dostatecznie opatrzone, aż do rzeczonego dnia 1 Czerwca r. b. do tuteyszych sądow podawali.

B. Gołaszewski,
Domasłowski.
Wladich.

Z Rady C. K. Sądow szlach. Lubelskich Gallicyi Zachodniey.
w Lublinie dnia 18 Aprilis 1805.
Rayski sek.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey ninieyszym Edyktem wszystkim, komu natem zależy wiadomo czynią, że na powtorzoną prożbę Wincentego Dąbrowskiego po zmarłym Konkordym Dąbrowskim z dobrodzieystwem prawa i inwentarza dziedzica w celu ułożenia pomiędzy wierzycielami tego zmarłego komplanacyi, gdy przeznaczony na dzień 15 Marca termin na niczem zeszedł, nowy termin na 30 Maia r. b. godzinę 9 ranną iest przeznaczony — dla czego wszyscy ci, którzy iakiekolwiek prawo wierzytelne do massy tey mieć, lub inną iaką pretensyą uformować sądzą, niemniey i dłużnicy teyże massy przywołuią się, ażeby do tey kommissyi w tuteyszym Sądzie w dniu wyżey rzeczonym stawili się, i wierzyciele pretensye swoie likwidowali tym pewniey, gdyż, gdy termin ten opuszczą, maiątek po zmarłym pozostały z ich niebezpieczeństwem stawiącym się wierzycielom będzie oddany.

B. Gołaszewski.
D. Władich.
G. Reinl.

Z Rady C. K. Sądow szlacheckich Lubelkich Gallicy zachodniey. Dan w Lublinie dnia 28 Marca 1805 roku.
Rayski.

Na mocy wysokiego Gubernialnego dekretu pod d. 12 Kwietnia t. r. Nr. 13508 wypisuie się konkurs dla osadzenia mieysca 2go assessora wraz i kassiera z pensyą roczną 300 zł. ryń. w magistracie Wieliczkim, gdzie życzący sobie maią zaopatrzeniem się kaucyą 500 ryń. prożby swe naydaley do ostatniego Maia t. r. w urzędzie cyrkularnym Bocheńskim podać.

Na wyraźny rozkaz J. K. C. Mci doświadczano na nowo sposobu pieczenia chleba z ziemniakow, w wielu okolicach iuż dawniey używanego. Skutek odpowiedział oczekiwaniu. Chleb z mąki żytney albo pszenney z ziemniaczaną zmieszaney pieczony, tak był dobry i smaczny, że J. C. K. Mość publicznie ogłoszenie sposobu tego nayłaskawiey rozporządzić raczyła.

Bierą się do tego ziemniaki, które maią substancyą mączystą (sypką) bo są lepsze iak inne, których substancya tłusta. Wsypuie się one w naczynie n. p. w korzec, garniec albo w kwarte lub inne iakiekolwiek i bierze się taką samą ilość mąki żytney albo pszenney.

Ziemniaki gotowane i z łupin obrane trą się potem na tarku, tak iak krzan, (albo rzadkiew). W gospodarstwie większym można użyć sposobu, który się niżey opisze. Mąka sieie się przez sito włosianne, miesza się ią wraz z tartemi ziemniakami rękami tak długo, dopoki ziemniakow od mąki rozrożnić nie będzie można, rozczynia się potym podług proporcyi mąki kwaśnym ciastem, ale się wody ani kropli nie przylewa, bo by chleb był zakalisty. Ciasto gniecie się mocno, i tak się daley nostępuie, iak się pospolicie chleb zwykł piekać. Piec podobnież tak, iak zwyczaynie wypalać się powinien.

Na oszczędzenie i roboty około tarcia ziemniakow, osobliwie w większym gospodarstwie, iest sposob bardzo prosty i łatwy.

Bierze się deszka gładko hyblowana, wybiia się w niey dziura czworograniasta, przybiia się na tę dziurę tarko z mocney blachy płasko robione; wzdłuż tego tarka przybiia się na kilka cali od tegoż para listewek z fugami, w którychby się druga para listewek fugowanych na tę i na owę stronę suwać mogły, tak, iżby tarka nie tykały.

Na tych więc ruchawych listewkach przybiia się skrzyneczka z 4 deszczułek bezedna, którą na tychże fugowanych listwach po nad tarkiem suwać można. W skrzyneczkę tę wsypuie się odgotowane i obrane ziemniaki, i tłoczy się ich deszczułeczką czworograniastą w proporcyi obwodu skrzyneczki ku tarku; a tym sposobem, gdy się potem skrzyneczkę ową po fugach suwa, ziemniaki się o tarko na mąkę trą, która w podstawioną naczynie czyste spada.

Właśnie podobnego sposobu używa się przy gospodarstwie, do szadkowania kapusty, z tą tylko rożnicą, że w szatkowniey tasak, tu zaś tarka iest umocnione. Co się niniejszym do publiczney podaie wiadomości. We Lwowie d. 25 Marca 1805.

Bielau ski.

Na mocy wysokiego gubernialnego dekretu pod d. 15tym Marca b. r. Nayiaśnieyszy Pan, dla osadzenia mieyskiego kassiera wraz i ekonoma w mieście Miechowie z pensyą 200 zł. ryń.

iako też i pisarza z pensyą 100 zł. ryń. pozwolić raczył, dla osadzenia tych mieysc wypisuie śię konkurs na dzień 15 Czerwca, t. r. gdzie konkurs z tym dokładem wypisuie śię, iż kompetenci, prożby swe przed upłynionym terminem urzędowi cyrkularnemu Krakowskiemu podać maią, i dla mieysca kassiera cautio 500 zł. ryń. zaapatrzyć śię maią. Krakowie d. 11go Kwietnia 1805.

Fridenthal.

Z strony Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa nininieyszemi do wiadomości podaie śię, iż na dniu 26 Czerwca b. r. o godzinie 3 po południu Ratusz mieyski na Kazimierzu przy Krakowie stoiący z wszelkiemi swemi przyległościami, wyiąwszy zegar wieżowy iako, i w gałce wieży znayduiące śię papiery, monetę, przez publiczną w tuteyszym Ratuszu odprawiać śię maiącą licytacyą pod następuiącemi warunkami sprzedany będzie.

1) Cena Fiskalna tegoż Ratusza iest podług uczynionego przeszło - rocznego oszacowania na 5246 zł. ryń. 31 $\frac{1}{8}$ kr. ustanowiona.

2) Ten dom pod tą wyraźną kondycyą naywięcey podaiącemu sprzedany zostanie, iż tenże będzie winien dom wyżey rzeczony wciągu 3 lat od dnia wysokiego potwierdzenia takowego kontraktu rachuiąc, w zupełnym i mieszkalnym stanie postawić.

3) Licytanci maią złożyć w gotowiźnie przed licytacyą zakładu zł. ryń. 524 kr. 40. daley

4) Co śie zaś tyczy ceny wylicytowaney tego domu do tey złożenia będą kupicielowi dwa termina wyznaczone.

a) Będzie winien tenże iednę połowę w 14 dniach po wydaniu kontraktu do kassy mieyski złożyć, drugą zaś połowę.

b) W trzech latach za prowizyą po 5 od 100 i bespieczną hypoteką wypłacić będzie obowiązany, prowizya ma bydź półrocznie poprzedniczo do kassy mieyskiey wypłaconą będzie zaś kupicielowi wolno tę drugą połowę summy ieszcze przed upłynieniem pomienionego 3 letniego terminu zapłacić.

5) Jak tylko naywięcey podaiący kupiciel po zapadłym wysokim potwierdzeniu i zaintabulowaniu kontraktu właścicielem tego bywszego mieyskiego domu zostanie z tym samym osiągnie prawo posiadania go tak iak go miasto od czasow dawnych posiadało, i używa, umocowane było, na ten czas miasto dom ten czysty i żadnemi długami nieobciążony iemuż odda, i obowięzuie śię z strony swoiey kupicielowi we wszystkich okazać śię mogących w tym względzie pretensyi do tego domu potrzebną pomoc dać i iego w tym punkcie zastąpić.

6) Przyymuie magistrat na siebie, iż do dnia oddania domu tego kupicielowi to iest dnia wysokiego potwierdzenia i intabulacyi takowego kontratu wypadaiące podatki a zatem czynsze i użytki z domu tego pobierać będzie, od wyżey rzeczonego zaś dnia, ma kupiciel podatki płacić, a użytki odbierać, wreście magistrat bierze na siebie wykwaterowanie tam stoiącey kompanii regimentu Xcia Wiettemberga naydaley w 6ciu tygodniach od podpisania kontraktu wyrobić. Nakoniec magistrat o Depuracyą tego domu, a kupiciel o zapisanie teyże na rzecz iego wystara śię.

7 Gdyby zaś kupiciel temu lub owemu obowiązkowi licytacyi lub warunkowi kontraktu zadosyć nie uczynił, na ten czas tenże za wszystkie z niedopełnienia tego dla miasta wypaść mogące szkody odpowiedzialnym będzie, i na iego szkodę i niebespieczeństwo nowa licytacya wyp isana będzie.

8) Naywięcey podaiący licytant zaraz po podpisanie protokołu licytacyi, do tego kupna obowiązany iest, zaś z strony magistratu obowiązek ten zaczyna śię dopiero od dnia wysokiego potwierdzenia.

9) Stosownie do tego kupna i sprzedaży będą dwa iednako brzmiące kontraktu exemplarze zrobione, z których ieden magistratowi, drugi zaś kupicielowi wydany zostanie, a każda strona stempel na swoy exemplarz z swey strony zastąpi, nakoniec.

10) Plany i oszacowanie tego domu w tuteyszey registraturze w zwyczaynych godzinach urzędowych przeyrzrayne bydź mogą.

Gollmayer,

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa.
Dnia 12 Marca 1805 roku.

Gros.